

GT KULTUR

EDVIN HÖGDAL

Tel: 0702-068428

E-post: kultur

@gotlandstidningar.se

(Tisdag, torsdag & fredag)

Den danska världskonstnären Asger Jorn ligger begravd i Grötlingbo. I boken får vi veta hur det gick till när han kom till ön under 1960-talet.

FOTO: CHRISTER JONSON

Berättelsen om en dansk anarkists liv på Gotland

FACKLITTERATUR

En ny dansk bok berättar om konstnären Asger Jorns tid på Gotland. Torsten Green-Petersen har läst.

NY BOK

Lars Morell
Asger Jorn og Gérard Franceschi på Gotland
Asger J's venner

Tillfälligheternas spel detta. Att då jag i annat sammanhang skriver om en av mina konstnärliga favoriter trillar en liten bok om just hans besök på Gotland ned från redaktionen. Nämligen Asger Jorn. En gigant i dansk och europeisk efterkrigskonst. Och i en tunn men rikligt illustrerad bok berättar historikern och konstvetaren Lars Morell om perioden juni till september 1964 då expressionisten, koloristen och bildstormaren i största allmänhet vistades på Gotland.

Ett besök och ett äventyr

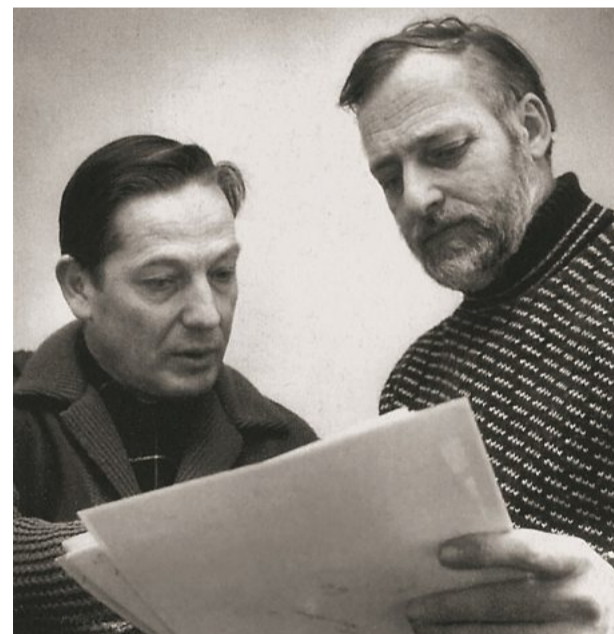
som i sista minuten höll på att bli avblåst. Pengarna var nämligen slut. Det löste sig dock tillfälligt och 26 juni tar Asger Jorn färjan till Visby. Då har hans fotograferande franska kollega Gérard Franceschi redan varit här i nästan tre veckor. Arbetat och sonderat intensivt.

De fick disponera ett hus i Sigsarve nära Alskog. Förmodligen med hjälp från dåvarande direktören vid Gotlands Fornsal Gunnar Svahnström. Uppdraget var i första hand att fotografera och dokumentera bildstenar och medeltida kyrkor. Bilder som skulle ingå i två olika band i det vidlyftiga projektet "10 000 år nordisk folkkonst". Ett uppslag som Jorn drivit på sedan tidigare. De båda

männen var i fråga om arkeologi och konsthistoria mest intresserade av det lite avvikande. Det som var svårt att förstå. Gamla tecken och runor, graffiti och labyrinter. Efter kontakter med bland annat Gunnar Svahnström var de emellertid väl förberedda och arbetade sig systematiskt över ön.

Till Fårö nådde de aldrig men annars fick de flesta kyrkor besök. En del av dem vid upprepade tillfällen. Runt Gotland färdades de i Franceschis stora Citroen där såväl kamerautrustning som besökande barn fick plats. Morell tecknar i denna berättelse deras sommar som en dagbok av intensiv verksamhet.

Asger Jorn målade samtidigt och färdigställde under perioden närmare 25 målningar där han, som vanligt, använde alla upptänkliga hjälpmedel. Penslar. Visst. Men också fingrar, trasor och en sopkvast. Att döma av i första hand Franceschis noggranna anteckningar innebar vistelsen hårt arbete. I augusti började emellertid pengarna tryta på nytt. Konstnärerna klarade då livhanken genom att stjäla potatis från grannens åker och köpa billig fisk direkt från fiskarna. Såvida de inte någon gång lyckades byta till sig en måltid på hotell i Visby. Med en målning som ersättning. Ekonomin löstes så till sist

Gérard Franceschi och Asger Jorn disponerade ett hus i Sigsarve nära Alskog.

PRESSBILD

genom att Jorn tog de torrade dukarna på ryggen och reste hem till Danmark. Där han lyckades utverka ett förskott från en generös gallerist.

Sommaren 1971 besökte sedan Jorn Gotland för sista gången. Han uttryckte då sin önskan om att bli begravd vid Grötlingbo kyrka. Två år senare – första maj 1973 – avled han sedan i sviterna av tuberkulos och lungcancer. Och urnan placerades i just Grötlingbo.

Med resultatet att en inom konsten världsberömd dansk anarkist för evigt vilar i skug-

gan av sin favoritkyrka. Medan hans verk lättast beskådas på Museum Jorn i danska Silkeborg. Eller i en relativt ny permanent avdelning på det vackra konstmuséet Louisiana i Humlebaek. En udda liten bok är detta. Bedårande i sin detaljerade beskrivning. Fascinerande rakt igenom för dem av oss som undrat över historien om Grötlingbo och Asger Jorn. Och den bronsstaty som nu pryder hans grav sedan 2007. Då konstnärens yngste son Ib tog initiativet till att så hedra sin fars minne.

Torsten Green-Petersen

FAKTA

- Asger Jorn föddes 1914 på Jylland och dog 1973 i Århus. Jorn var internationellt känd i konstsammanhang och räknas som en av nordens främsta expressionister.

- "Asger Jorn og Gérard Franceschi på Gotland" gavs ut tidigare i år av sällskapet

Asger J's venner. Boken är på danska, och kan vara svåra att komma över i svenska butiker.

- Enligt sällskapet kommer den dock att finnas tillgänglig Fornsalens butik.

- Boken är sammanställd av Lars Morell, dansk idéhistoriker och författare.